

GEOPOLÍTICA, COOPERACIÓ REGIONAL I POLÍTICA DE SEGURETAT I DEFENSA

Entre l'espasa i la paret: avaluació de la influència xinesa als Balcans occidentals després de les eleccions europees del 2024

Ana Krstinovska

Imatge d'un cartell amb la cara del president xinès Xi Jinping, el 30 de març de 2020, al costat de les paraules "gràcies, germà Xi"; un missatge pagat per un tabloide progovernamental serbi. Sis metges xinesos van aterrar a Belgrad el 2020 per dirigir l'estratègia COVID-19 de l'estat balcànic. Fotografia: Andrej Isakovic/AFP a través de Getty Images

Les darreres eleccions europees van complir els pronòstics sobre la inclinació de l'“equilibri de poder” cap a la dreta i l'exportació a l'àmbit europeu de les tendències nacionals ja visibles de partits polítics populistes, d'extrema dreta i euroescèptics cada cop més prominents en molts països europeus. Les eleccions es van celebrar en un moment de volatilitat geopolítica i polarització mundial sense precedents, en què la guerra d'Ucraïna continua sense treva, l'Orient Mitjà bull i les tensions al mar de la Xina Meridional i al voltant de Taiwan creixen. En un context d'aquestes característiques, els nous dirigents europeus continuaran enfrontant-se a decisions difícils. Una de les més difícils és com gestionar la relació multifactorial amb la cada cop més assertiva i omnipresent República Popular de la Xina.

La cooperació de la UE amb la Xina té repercussions que van més enllà de la seva relació bilateral. Els països dels Balcans occidentals, com a candidats a adherir-se a la UE, han d'alinejar-se amb les postures de la política exterior de la UE quant a mesures restrictives i amb totes les normatives adoptades recentment que apunten implícitament la Xina, inclòs el mecanisme de cribratge de la inversió estrangera directa, l'instrument contra la coacció o el reglament sobre subvencions estrangeres. Tot i que els Balcans occidentals no són a la taula de la UE i no tenen veu ni vot quan s'adopten decisions relacionades amb la Xina, sí que es veuen afectats per les polítiques de la UE, que poden definir la relació que mantenen amb la Xina, sobretot restringint l'abast de la presència d'aquest país.

A diferència de Rússia o Turquia, que han estat països presents i influents als Balcans occidentals durant segles, la Xina és una qüestió relativament nova per als cercles polítics i l'opinió pública de la regió. La major part dels països balcànics van començar a recórrer a la Xina com a font de capital durant i després de la crisi financera i econòmica mundial (2008-2013), en un moment en què els seus socis occidentals tradicionals afrontaven problemes de liquiditat i un gir introspectiu. Durant el període posterior, després de l'adhesió de Croàcia a la UE el 2013, els Balcans occidentals van experimentar un distanciament encara més gran de la UE, a mesura que s'evidenciava que la política d'ampliació —l'instrument més poderós de la UE per involucrar la regió— patia una pèrdua de rellevància considerable a l'agenda de la Unió Europea. Mentre la UE dedicava esforços a combatre les crisis relacionades amb la migració, el Brexit i la pandèmia de la COVID-19, així com a generar un consens intern per a la continuïtat de l'ampliació, l'adhesió de nous membres va quedar en suspens, fins que l'atac rus a Ucraïna el febrer del 2022 va alterar *l' statu quo*.

La Xina mai no s'havia presentat com un substitut de la Unió Europea ni havia intentat activament socavar l'adhesió dels Balcans occidentals a la UE, però havia proporcionat a la regió un mercat de béns alternatiu i una font competitiva de capital per a préstecs, subvencions i inversions. L'oferta econòmica va ajudar la Xina a expandir la seva presència en tots els països de la regió, tot i que en diferent mesura. Mentre que Sèrbia s'ha embarcat en una associació estratègica mundial i una "comunitat que té un destí comú", a l'altre extrem del contínuum, Albània, país aliat de l'OTAN, s'ha mostrat reticent a desenvolupar cap mena de cooperació estratègica amb la Xina. El deteriorament de les relacions entre els Estats Units i la Xina i els esforços de la UE per dissenyar la seva pròpia estratègia coordinada per relacionar-se amb la Xina, basada en la "supressió dels riscos", han deixat els Balcans occidentals en una situació difícil que els obligarà a buscar l'equilibri entre el procés d'adhesió a la UE i la lleialtat a Occident amb la voluntat d'obtenir beneficis econòmics de la cooperació bilateral amb la Xina.

A diferència de Rússia o Turquia, que han estat països presents i influents als Balcans occidentals durant segles, la influència de la Xina és una qüestió relativament nova per als cercles polítics i l'opinió pública de la regió

Fins ara, la presència de la Xina als Balcans occidentals s'ha abordat fonamentalment des de la perspectiva de les implicacions nacionals visibles de les activitats específiques de la Xina, especialment en els àmbits de medi ambient i bon govern. L'empremta global de la Xina en les cadenes de subministrament, el suport que dona a Rússia o les relacions que manté amb la UE i l'impacte que podrien tenir sobre la UE i els Balcans occidentals com a països candidats són temes que rarament s'han debatut a la regió. La majoria de les iniciatives orientades a reduir o contrarestar la influència potencialment negativa de la Xina han estat promogudes pels Estats Units. Fins ara, la UE ha seguit de prop la situació, però ha optat per la competència silenciosa: s'ha abstingut de prendre una postura manifesta contra la Xina i les seves crítiques han estat dirigides als resultats d'inversions o projectes aïllats. Paral·lelament, els governs de la UE i dels Balcans occidentals no han aconseguit que la Xina compleixi la seva promesa de defensar la integració de la regió a la UE ni han proposat iniciatives específiques perquè la Xina hi contribueixi, com a prova del seu compromís autèntic.

Perspectiva després de les eleccions europees del 2024

Malgrat que no van participar en la votació, els Balcans occidentals van seguir de prop les eleccions europees del 2024, atesa la possible necessitat de cooperar amb els nous dirigents de la UE per avançar en les seves perspectives d'adhesió. El Parlament Europeu no té un gran poder de decisió pel que fa a la política d'ampliació. Tanmateix, és responsable d'aprovar el pressupost i els alts càrrecs, inclosos els de la Comissió Europea com a institució responsable de guiar i preparar els països candidats per a l'adhesió. Per això, amb el gir cap a la dreta després de les eleccions, les vies indirectes per inhibir futures rondes d'ampliació es podrien multiplicar potencialment. A més, el resultat de les eleccions reflecteix l'opinió pública dels estats membres de la UE, en què els parlaments nacionals han de ratificar els acords d'adhesió. Fins i tot abans d'arribar a aquesta fase final, el sentiment contra l'ampliació podria afectar la legitimitat de les polítiques aplicades pels governs nacionals que han d'aprovar, per unanimitat al Consell, cada pas important de les negociacions d'adhesió.

Una anàlisi dels patrons de vot dels partits polítics de l'extrema dreta al Parlament Europeu en el període 2019-2023 revela que les qüestions de política exterior, inclosa l'ampliació, són un àmbit en què hi sol haver força discrepàncies entre els partits nacionals dels grups polítics Conservadors i Reformistes Europeus (ECR, per les seves sigles en anglès) i Identitat i Democràcia (ID), així com aquells que no pertanyen a cap grup. [1] Mentre que els partits del grup Conservadors i Reformistes Europeus fins ara han votat predominantment a favor, juntament amb la majoria parlamentària, en qüestions relacionades amb l'ampliació, la major part dels membres d'Identitat i Democràcia es mostren profundament escèptics envers l'acceptació de nous membres. Això no obstant, hi ha excepcions notables, com ara els partits italians o hongaresos, que en principi tendeixen a donar suport a l'ampliació independentment de la seva inclinació ideològica (com Lega o Fidesz, que no era membre de cap grup fins al 2023), cosa que podria apuntar al país d'origen i als interessos nacionals com un altre factor significatiu. Per a la pròxima legislatura, alguns dels membres destacats del grup Identitat i Democràcia, com ara el

Reagrupament Nacional francès, s'han aliat amb Fidesz per formar un nou grup important al Parlament Europeu, Patriotes per Europa, del qual encara cal avaluar la unitat, el poder real o la posició en relació a l'ampliació.

Amb el gir cap a la dreta del panorama polític europeu, la política interna dels estats membres de la UE podria interferir encara més en les aspiracions de la UE d'esdevenir un actor geopolític en el seu entorn immediat. Atesa la manca de perspectives tangibles perquè nous països s'adherissin a la UE durant la darrera dècada, el suport per a la integració europea als Balcans occidentals ja s'havia anat afeblint i presentava als actors que no pertanyen a la UE una via per implicar-s'hi o per enfortir la seva presència a la regió. Entre ells, la Xina ha aprofitat l'oportunitat per esdevenir un dels principals socis comercials, inversors i prestadors de la regió, i ha ancorat fermament la seva presència en tots els països —excepte Kosovo, que no manté relacions oficials amb la República Popular de la Xina—. Si hi ha nous retards i obstacles en el procés d'integració europea dels Balcans occidentals es podria crear un espai per estrènyer encara més els llaços amb la Xina.

La Xina ha aprofitat l'oportunitat per ser un dels principals socis comercials i inversors de la regió. Si hi ha nous retard i obstacles en el procés d'integració europea dels Balcans, hi haurà espai per estrènyer més els llaços

Per entendre-ho millor, podem citar l'exemple de Sèrbia, el principal soci i aliat de la Xina a la regió. Concretament, el 2023 Sèrbia va signar un acord de lliure comerç amb la Xina que s'haurà de rescindir en el moment en què el país s'adhereixi a la UE, un fet ben reconegut pels dirigents del país. Això no obstant, l'adhesió sembla una fita encara molt distant a causa de la lentitud de Sèrbia en les negociacions i la poca predisposició per a l'ampliació per part de la Unió Europea. Mentrestant, el president serbi Vučić sosté que el seu país té el "dret legítim" de mantenir unes relacions estretes amb la Xina (i Rússia) i denuncia la doble vara de mesurar de la UE, que reivindica que els dirigents europeus cooperin voraçment amb la Xina, però critiquen que Sèrbia faci el mateix. [2]

La posició de la Xina sobre l'adhesió de la regió a la UE

En principi, la Xina no té res en contra del desig dels Balcans occidentals d'adherir-se a la UE. En un article al mitjà montenegrí Portal Analitika, l'ambaixador de la Xina a Montenegro afirmava que el desenvolupament de vincles bilaterals amb la Xina podria oferir a Montenegro més oportunitats de desenvolupament econòmic per contribuir a accelerar el ritme de la integració europea. [3] L'ambaixador destacava els projectes finançats amb préstecs xinesos o executats per contractistes xinesos com a exemples de la contribució de la Xina a l'adhesió de Montenegro a la UE, similars als que es poden trobar arreu de la regió: contractes per construir carreteres i línies de ferrocarril, parcs eòlics i

centrals termoelectriques, grans adquisicions de les indústries extractives, inversions en terrenys no urbanitzats, etcètera. Els operadors xinesos no han deixat escapar cap oportunitat per impulsar la seva presència a la regió en cerca de noves oportunitats de mercat.

Tanmateix, sembla que hi ha una incongruència entre el discurs de la Xina sobre la voluntat de donar suport a la integració de la regió a la UE i els resultats reals de les seves activitats. Hi ha diversos projectes i inversions de la Xina que perjudiquen els esforços dels països receptors per defensar els valors de la UE i demostrar la credibilitat de les reformes necessàries complir els criteris d'adhesió. Entre el 2014 i el 2024, van tenir lloc més de cent casos judicials i protestes públiques en els cinc països dels Balcans occidentals que tenen inversions i projectes finançats amb préstecs xinesos, presentats tant per particulars com per organitzacions de la societat civil. [4] Tot i que podríem dir que la cooperació amb la Xina té l'objectiu d'impulsar el desenvolupament i el creixement econòmic, té un cost elevat per als drets humans, el bon govern, el medi ambient i el clima, uns valors que encapçalen la llista de prioritats dels criteris d'adhesió a la UE. A més, els polítics i alts càrrecs dels Balcans occidentals a escala central i local sovint fan els ulls grossos davant les deficiències que assenyalen la societat civil i els ciutadans, i posen en dubte el fonament més important de la integració europea: l'estat de dret.

Com que tots els països de la regió tenen accés privilegiat al mercat únic europeu gràcies als acords d'estabilització i d'associació, la presència de les empreses xineses als Balcans occidentals podria servir de trampolí perquè aquestes companyies entressin al mercat únic europeu. Un cas concret: China Road and Bridge Corporation (SOE, per les seves sigles en anglès), l'empresa pública que va construir el pont Mihajlo Pupin a Belgrad entre els anys 2011 i 2014, i el tram Smokovac-Mateševo de l'autopista Bar-Boljare a Montenegro entre els anys 2014 i 2021, ambdós amb préstecs de l'Export-Import Bank of China, també va construir el pont Pelješac de Croàcia (2017-2022), un projecte finançat completament per la UE. Aquest fet, però, no va evitar que la Xina anunciés el pont Pelješac com "un projecte clau de la Iniciativa del Cinturó i Ruta de la Seda" (Belt and Road Initiative, BRI) i una "fita emblemàtica que il·luminarà encara més la perspectiva de les relacions i la cooperació entre Xina i Croàcia i entre Xina i Europa", [5] un comentari probablement innecessari als ulls de la Unió Europea.

Construcció d'un viaducte a Podgorica, Montenegro, el 2 de setembre de 2020, com a part de l'autopista Bar-Boljare, impulsada pel govern montenegrí i finançada a través d'un crèdit concedit per la Xina. L'objectiu era connectar el port de Bar, a Montenegro, amb la capital del país i amb Boljare, al nord de Sèrbia, però el projecte va quedar aturat per falta de finançament. Ara, com a part del Pla Econòmic i d'Inversions per als Balcans occidentals, la Comissió Europea ha decidit contribuir a finançar la infraestructura. Fotografia: Pierre Crom/Getty Images

En línia amb els objectius establerts a la Iniciativa xinesa del Cinturó i Ruta de la Seda, els Balcans occidentals estan ubicats geoestratègicament a la línia Land-Sea Express Xina-Europa, que connecta el port del Pireu, propietat majoritàriament de l'empresa pública xinesa COSCO, amb Budapest, i que coincideix en gran part amb el Corredor de Transport Paneuropeu 10. Es van concebre diversos plans per millorar la connectivitat al llarg d'aquesta ruta, tant de manera bilateral, en els pactes de la Xina amb Hongria, Sèrbia, Macedònia del Nord i Grècia, com multilateralment, en el marc de la plataforma dirigida per la Xina per a la cooperació amb els països d'Europa central i oriental (cooperació Xina-PECO, que originalment es coneixia com a 16+1). [6] Alguns dels plans més importants, com ara els megaprojectes per a la línia de ferrocarril exprés Atenes-Budapest o la via fluvial navegable Danubi-Moràvia-Vardar, no es van arribar a materialitzar per diversos motius: viabilitat dels projectes, disputes bilaterals, el conflicte pel nom de Macedònia del Nord entre Skopje i Atenes o l'oposició de la UE.

La Unió Europea va veure el 16+1 com un "cavall de Troia", un intent xinès de minar la unitat europea, i va advocar per canalitzar la cooperació de tots els estats membres de la

UE amb la Xina a través de les seves institucions i altres mecanismes establerts, com ara cimeres i col·loquis regulars. Això no obstant, per als països dels Balcans occidentals que no són membres de la UE i que, per tant, no participen en aquests fòrums, la plataforma oferiria —i encara ho fa— una oportunitat única i sense precedents per gaudir regularment de temps cara a cara amb els dirigents d'una potència mundial per defensar els seus propis interessos. Per aquest motiu, fins i tot amb la trajectòria decadent de la plataforma després que els països bàltics decidissin sortir-ne, els Balcans occidentals s'hi van mantenir involucrats, tot i les peticions dels Estats Units als diferents països perquè abandonessin la iniciativa. [7]

A banda dels motius (geo)econòmics, la Xina té altres raons estratègiques per donar suport a la integració dels Balcans occidentals a la UE. Davant les adversitats de les relacions amb els Estats Units, la Xina veu una Europa unida i més forta com un altre “pol” en la seva concepció d'un món multipolar. Tot i que es preveu un major deteriorament de la relació bilateral amb els Estats Units durant el segon mandat de Donald Trump, la Xina espera que la UE surti de l'ombra nord-americana per dissenyar la seva pròpia política envers la Xina, que seria més constructiva o, com a mínim, menys bel·ligerant que la dels Estats Units.

La cooperació amb la Xina té l'objectiu d'impulsar el desenvolupament i el creixement econòmic, però té un cost elevat per als drets humans, el bon govern i el medi ambient, uns valors que encapçalen la llista de prioritats dels criteris d'adhesió a la UE

El fet de poder comptar dins la UE amb més països que tradicionalment tenen vincles estrets i opinions favorables sobre la Xina, com ara Sèrbia, ajudarà sens dubte a avançar en aquest objectiu, com hem vist amb els exemples d'Hongria, Grècia (en algun moment) i, més recentment, Eslovàquia. Curiosament, tot i que un escenari polític europeu més proper a la dreta podria dificultar l'ampliació, també podria contribuir a renovar el compromís amb la Xina, ja que els partits d'extrema dreta tendeixen a oposar-se a les posicions dominants de la UE. [8] És probable que aquest panorama esdevingui encara més complex atesa la posició rígida de Trump, tant amb la Xina com amb Europa, fet que podria conduir a polítiques divergents sobre la Xina a ambdues bandes de l'Atlàntic. Les actituds més positives —o menys negatives— sobre la Xina a la Unió Europea poden ser interpretades com una llum verda perquè els Balcans occidentals puguin continuar cooperant amb la Xina, sobretot amb l'esperança de treure'n beneficis econòmics.

L'enfocament transaccional de la Xina per vincular l'economia i la (geo)política

Sembla que hi ha una estreta correlació entre el comportament de les elits polítiques i l'abast i l'extensió de les activitats de la Xina en cadascun dels països dels Balcans occidentals. L'interès de la Xina per la regió no s'ha percebut de la mateixa manera a tot

arreu. Alguns països, com Sèrbia, han notat les implicacions de la presència xinesa —tant les bones com les dolentes— força més que d’altres. D’acord amb les dades de l’Observatori de Complexitat Econòmica, el 2022 —un any abans de la conclusió de l’acord de lliure comerç— les importacions de Sèrbia procedents de la Xina ja superaven les importacions de la resta de països de la regió junts, mentre que el valor de les seves exportacions a la Xina va quadruplicar la suma del valor de la resta de països dels Balcans occidentals. Pel que fa a les inversions directes, dels 4.369 milers de milions de dòlars de la inversió en accions de la Xina als Balcans occidentals a finals del 2022, 4.000 milers de milions s’han invertit a Sèrbia, mentre que els altres països compten amb molt poc capital xinès, tant en termes de valor total com d’envergadura dels projectes. [9]

Sèrbia és probablement el soci privilegiat de la Xina i el centre de la seva activitat econòmica als Balcans occidentals. També és el país que defensa i promou els interessos i les posicions de la Xina als fòrums internacionals, encara que això impliqui oposar-se a la UE. L’ajuda, però, és recíproca, ja que la Xina també dona suport a Sèrbia a les organitzacions internacionals. L’exemple més recent és la resolució de l’Assemblea General de les Nacions Unides sobre el genocidi de Srebrenica, quan el president serbi Vučić va demanar obertament —i va obtenir— el suport inqüestionable de la Xina. [10] Així mateix, els dos països estan normativament alineats sobre qüestions relacionades amb la sobirania i es donen suport mútuament en regions que consideren parts inalienables del seu propi territori; concretament, Kosovo i Taiwan. Sèrbia no perd cap ocasió per reiterar el seu suport al “principi” d’una sola Xina, i defensa explícitament el fet que la Xina consideri Taiwan com una província de la República Popular. [11] Per la seva banda, després de l’inici de la guerra d’Ucraïna i amb Rússia preocupada per la seva pròpia pèrdua de perspicàcia diplomàtica, la Xina s’ha convertit en el soci més acèrrim de Sèrbia en el conflicte de Kosovo.

Comparativament, els altres països de la regió, que han rebut molts menys beneficis econòmics que Sèrbia, també s’han mostrat més reservats pel que fa a cooperar amb la Xina i a oferir-li suport en qüestions polítiques. Quatre d’aquests països —Kosovo i tres aliats de l’OTAN: Albània, Montenegro i Macedònia del Nord— presumeixen d’alinejar-se plenament amb la política exterior i de seguretat comuna de la UE, una dada que contrasta clarament amb Sèrbia, que el 2022 només presentava un alineament del 48%. [12] Albània i Macedònia del Nord han experimentat una tendència de desinversió per part de les empreses xineses, mentre que Montenegro va ser el primer país que va oferir a Taiwan l’oportunitat de presentar la seva pròpia versió de l’ascens de la Xina, de la relació entre tots dos països i de la seva presència als Balcans. [13]

Sèrbia és el soci privilegiat de la Xina i el centre de l’activitat econòmica xinesa als Balcans occidentals. També és el país que defensa els interessos i les posicions xineses als fòrums internacionals, encara que això impliqui oposar-se a la Unió Europea

Per tant, en examinar l'exemple del compromís de Sèrbia amb la Xina i comparar-lo amb la resta dels Balcans occidentals, es pot distingir un patró: els països que donen suport a la Xina (geo)políticament tendeixen a ser recompensats amb beneficis econòmics, i viceversa: aquells que obren la porta de bat a bat a la presència econòmica de la Xina poden esperar gaudir del suport (geo)polític de la Xina. Aquesta conclusió es pot corroborar si ens fixem també en estats membres de la UE; és el cas d'Hongria. L'aliat polític de la UE més proper a la Xina ha anat augmentant constantment la seva quota en el total de les inversions xineses a Europa, fins al punt que el 2023 es va situar al capdavant de la llista amb un 44%, per davant dels "tres grans" fins aleshores: el Regne Unit, Alemanya i França. [14] La presidència hongaresa del Consell de la UE ha sigut una oportunitat per fer descarrilar, o almenys retardar, l'agenda de la UE sobre l'eliminació del risc de la Xina, i alhora mantenir l'impuls de l'ampliació cap als Balcans occidentals durant la transició del lideratge europeu i la configuració de l'estructura de govern de la UE per als pròxims cinc anys.

Conclusions

La presència de la Xina als Balcans occidentals juga un paper doble en l'adhesió de la regió a la UE. D'una banda, els fluxos de capital xinès en forma d'inversions directes i els préstecs preferencials tenen el potencial de liderar el desenvolupament econòmic de la regió i contribuir directament a la seva convergència econòmica amb la UE. D'altra banda, hi ha nombroses controvèrsies en relació amb algunes activitats xineses a la regió, que perjudiquen l'assoliment dels principals criteris d'adhesió a la UE vinculats als drets humans, el bon govern, l'estat de dret i la protecció mediambiental. Aquestes deficiències es poden atribuir a omissions i a una implementació insuficient per part dels actors xinesos, així com a la incapacitat dels governs nacionals (i locals) de garantir el compliment i imposar a la Xina procediments de govern alineats amb els estàndards i les bones pràctiques europees.

Això últim es pot explicar per la manca de capacitat de control dels Balcans occidentals, les xarxes locals de clientelisme que cerquen maximitzar els seus guanys o la falta de voluntat política per fer res que la Xina pugui veure de manera desfavorable. Qualsevol d'aquestes explicacions és alhora un símptoma i un motiu de l'estancament del procés d'adhesió de la regió a la UE. El procés de negociació perquè els Balcans occidentals compleixin els criteris d'adhesió té l'objectiu d'augmentar la capacitat de l'administració com a requisit previ per a la implementació de totes les altres reformes, enfortir l'estat de dret i reduir la corrupció, així com d'aconseguir l'alineació dels països amb l'opinió i les prioritats geopolítiques de la UE. La cooperació amb la Xina té el potencial d'alimentar el dèficit o l'alentiment d'aquestes reformes, tret que els governs dels Balcans occidentals decideixin implementar-les explícitament d'acord amb els valors i principis d'integració de la UE. D'altra banda, el dilatat procés d'adhesió a la UE podria estimular encara més el compromís dels Balcans occidentals amb la Xina, i minar la voluntat de la UE d'esdevenir una potència geopolítica.

En aquest context, la UE hauria d'incloure els Balcans occidentals en els seus debats polítics sobre la Xina. En primer lloc, ajudaria la regió a entendre què està en joc en l'esfera europea i com pot ajudar la comunitat a la qual aspira a unir-se. En segon lloc, facilitaria i

acceleraria l'adopció i la implementació de l'*acquis* comunitari europeu a la regió, i proporcionaria a la UE una influència geopolítica i geoeconòmica més gran sobre la Xina. En tercer lloc, orientaria els debats nacionals sobre el posicionament geopolític dels Balcans occidentals i propiciaria un sentiment d'associació amb la UE, en comptes d'una relació asimètrica en què una part dicta les condicions i l'altra només pot optar per seguir-les. En quart lloc, asseguraria als responsables polítics dels Balcans occidentals que comptaran amb el compromís de la UE d'ajudar els seus països en cas de pressions per part de la Xina per haver augmentat el seu alineament amb la UE. I, finalment, tornaria a posar el focus en la importància de les reformes i l'alineament de la UE com una base per a qualsevol relació amb agents externs, de manera que augmentaria la credibilitat del procés d'ampliació.

REFERÈNCIES I NOTES

- 1 — Becker, M.; Von Ondarza, N. (2024). "Geostrategy from the Far Right. How Eurosceptic and Far-right Parties Are Positioning Themselves in Foreign and Security Policy". Berlin: German Institute for International and Security Affairs (SWP). [Disponible en línia](#).
- 2 — Jamieson, A.; Kumar, I. (2020). "Serbia president Vučić 'fed up of being lectured' over ties with Russia and China". Euronews. [Disponible en línia](#).
- 3 — Fan Kun, Ambaixador de la Xina a Montenegro (2023). "Evropska unija i Kina: Dva velika resursa i dva velika tržišta" (La UE i la Xina: dos grans recursos i dos grans mercats; traducció de l'autora). Analitika Portal. Podgorica. [Disponible en línia](#).
- 4 — Just Finance (2024). "Chinese investment in the Balkans leaves a trail of controversy". Just Finance International. [Disponible en línia](#).
- 5 — Zhongyu, S.; Cabric, N.; Xuejun, L. (2022). "BRI helps Croatia realize centuries-old dream as Peljesac Bridge opens to traffic". Pequín. Xinhua. [Disponible en línia](#).
- 6 — El sobrenom "16+1" fa referència a la composició de l'agrupació multilateral que, quan es va establir, l'any 2012, incloïa la Xina i setze països de la Comunitat Econòmica Europea: Albània, Bòsnia i Hercegovina, Bulgària, Txèquia, Croàcia, Estònia, Hongria, Letònia, Lituània, Montenegro, Macedònia del Nord, Polònia, Romania, Eslovàquia, Eslovènia i Sèrbia. Grècia s'hi va unir el 2019, un cop resolta la disputa del nom amb Macedònia del Nord, cosa que el va transformar en 17+1, mentre que els països bàltics en van sortir el 2021, de manera que es va reduir a 14+1.
- 7 — Musabelliu, M. (2020). "Albania external relations briefing: Trump urges Albania to exit the '17+1'". Budapest: China-CEE Institute. Weekly Briefing, vol. 33, núm. 4 (AI). [Disponible en línia](#).
- 8 — Němečková, K.; Karásková, I. (2024). "From the Fringes to the Forefront: How Extreme Parties in the European Parliament Can Shape EU-China Relations". Praga: Association for International Affairs. [Disponible en línia](#).
- 9 — Skopje: Institute for Democracy - Societas Civilis (2024). "Western Balkans FDI 2012-2022 - Dashboard". [Disponible en línia](#).

- 10 — Si, N. (2024). “Vučić asks China for help at the United Nations”. Euronews. [Disponible en línia](#).
- 11 — República de Sèrbia. Ministeri d’Afers Exteriors (2024). “Joint Statement of the President of the Republic of Serbia and the President of the People’s Republic of China”. [Disponible en línia](#).
- 12 — Vladislavljev, S. (2023). “Why Serbia Refuses to Stick to the EU’s Line on China”. Prague: CHOICE – China Observers in Central and Eastern Europe. [Disponible en línia](#).
- 13 — Nakhiengchanh, M. (2024). “Montenegro newspaper refuses to remove Taiwan official’s interview despite Chinese pressure”. Taiwan News. [Disponible en línia](#).
- 14 — Kratz, A. *et al.* (2024). “Dwindling investments become more concentrated – Chinese FDI in Europe: 2023 Update”. Rhodium Group and MERICS (Mercator Institute for China Studies). [Disponible en línia](#).

Ana Krstinovska

Ana Krstinovska és acadèmica experta en la Xina i en afers de la Unió Europea, especialment en política exterior xinesa i en les relacions de la Xina amb Europa i amb els Balcans occidentals. És presidenta d’ESTIMA, un think tank amb seu a Macedònia del Nord. També és investigadora a la Fundació Hel·lènica de Política Exterior i Europea (ELIAMEP) i investigadora a CHOICE (China Observers in Central and Eastern Europe). Entre els anys 2013 i 2018, va ocupar càrrecs al Govern de Macedònia del Nord: va treballar com a assessora del primer ministre, primera secretària a la Missió Permanent del país a Brussel·les i secretària d’Estat d’Afers Europeus. És doctora en Relacions Internacionals per la Universitat Sants Ciril i Metodi de Skopje, té un màster en Estudis de Política Europea pel College of Europe de Bruges i una especialització en Llengua i Cultura Xineses per la Universitat d’Estudis Estrangers de Pequín.